

J E G Y Z Ó K Ö N Y V

**Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzata Értéktár Bizottságának
2021. október 25-én 15 óra 00 perckor megtartott üléséről**

Jelen vannak: Szücs Balázs Bizottság elnöke
a Bizottság tagjai: Bárdi Zsuzsanna, Sajti Zsuzsanna, Gergely József, N. Kósa
Judit, Dombi Gábor
Bóka B. László titkár

Meghívottak, vendégek:

Vincze Miklós újságíró
Lugosi András a Fővárosi Levéltár munkatársa, várostörténész
Sári Judit Erzsébetváros újság szerkesztője
dr. Gyöngyösi-Tóth Gabriella Humánszolgáltató Iroda irodavezetője
Nyári Petra Humánszolgáltató Iroda irodavezető-helyettese

Az elnök üdvözli a Bizottság tagjait, vendégeket, meghívottakat a bizottság 2021. október 25-ei ülésén. Az elnök megállapítja, hogy a bizottság 6 fővel határozatképes.

Az ülés kezdetén a Bizottság megemlékezik Ráday Mihályról, a Bizottság nemrégiben elhunyt tagjáról.

Az elnök kéri, hogy az újonnan érkező tagok, Bárdi Zsuzsanna alpolgármester és Dombi Gábor zsidó kultúra történész, röviden mutakozzanak be.

Az elnök tájékoztatja a Bizottság tagjait a javasolt napirendi témákról.

Javasolt napirendi pontok:

- 1.) Tájékoztatás a helyi védettség alá helyezésről (szóbeli előterjesztés)
- 2.) Az Értéktár Bizottság működésével kapcsolatos kérdések, felvetések megvitatása (szóbeli előterjesztés)
- 3.) A társadalmi közzététel keretei (szóbeli előterjesztés)
- 4.) Egyebek

1. napirendi pont:

Szücs Balázs elmondja, hogy az Értéktár Bizottság alapvetően két típusú értéket keres és érez iránta felelősséget, ez a szellemi és épített örökség védelme. A szellemi örökség védelme esetén nagy lemaradásban van a kerület, ezért kiemelten fontosnak tartja Erzsébetváros szellemi örökségét összegyűjteni, az Erzsébetvárosban született, itt alkotó emberek életművét feldolgozni és később közkinccsé tenni, amelyhez reményei szerint az Önkormányzat költségvetési forrást is tud majd biztosítani, a közművelődési feladatellátás egyik formájaként.

Az épített örökség védelme kapcsán megosztana néhány, a Főépítési Iroda segítségével összegyűjtött információt, a helyi védettséggel kapcsolatban felmerült kérdésekről terve szerint a bizottság soron következő ülésén válaszolna Sólyom Benedek főépítész, ezért kéri a Bizottság tagjait, hogy a következő ülésre ezeket gondolják át.

Az épített örökséget úgy lehet védeni, hogy Polgármester úr felé javaslatot tesznek a helyi védettség alá helyezésre. A településképzéssel kapcsolatos önkormányzati rendelet 7-9. §-a tartalmazza a helyi védettségre vonatkozó szabályozásokat, amelyet röviden ismertet.

Elmondja, hogy a védettségnek három foka van, az országos, a fővárosi és a helyi védettség, ehhez kapcsolódóan Sajti Zsuzsanna a kérésére összegyűjtötte az országos és fővárosi védettség alatt álló épületek listáját, amelyet a bizottság rendelkezésére fognak bocsátani.

Sajti Zsuzsanna elmondja, hogy a 2005-ben elindult folyamat, a zsidó negyed védetté nyilvánítása okán a kerületben jóval nagyobb számban találhatóak országos védettség alatt álló épületek. Műemléki jelentőségű terület a Kiskörúton belüli terület, ezen túl sok egyedi védettségű terület is található. Külső Erzsébetváros területén ezzel szemben sokkal kevesebb a műemléki védettségű vagy helyi védettségű épület, holott ezek az épületek is hasonló értékekkel bírnak. A fővárosi védettségű lista főként egyedi védettségű épületeket, épületegyütteseket tartalmaz, amely érinti az Erzsébet körút mindkét oldalát, illetve a Fásor egy érintett szakaszát is.

Szücs Balázs elmondja, hogy az országos és fővárosi védettség magasabb szintű védettséget jelent, ezeket nem érdemes helyi védettség alá helyezni. Az önkormányzati rendelet 1. számú melléklete tartalmazza, hogy mi áll kerületi értékvédelem alatt. Ezek egyrészt kerületi építészeti értékvédelem alatt álló területek, valamint építészeti értékek. Ez utóbbi kategórián belül mindösszesen 3 épület áll kerületi értékvédelem alatt: a Nagy Diófa utca 8., a Damjanich u. 17., valamint annak I. emeleti lakása. Úgy gondolja, hogy a bizottság feladata olyan épületek felkutatása, amelyek nem állnak sem országos, fővárosi vagy helyi védettség alatt. A bizottság döntései alapján pedig javaslatot tehetnek a helyi védelem alá helyezésre a Polgármester felé. Hozzáteszi, hogy bárki kezdeményezheti a helyi védettség alá helyezést, amelyre az elmúlt időben nem nagyon volt példa, ezért szeretné, ha az Értéktár Bizottság felkarolná és előmozdítaná ezeket az állampolgári kezdeményezéseket.

Ismerteti, hogy mit kell tartalmaznia a kezdeményezésnek, viszont nem javasolható olyan épület, amelyet az elmúlt 5 évben már javasoltak, de nem kapott védettséget. A folyamat első lépéseként a Polgármester felkérésére a Főépítész értékvizsgálati dokumentációt készít, a védettség alá helyezésről a Képviselő-testület dönt. A döntést megelőzően értesíteni kell az érintett ingatlanok tulajdonosait, de a védetté nyilvánítást nem befolyásolja, hogy a védendő érték kinek a tulajdona. A döntést követően a jegyző kezdeményi a helyi védettség ingatlan nyilvántartásba történő bejegyzését.

Ha egy épület kerületi építészeti értékvédelem alá kerül, 20*50 cm-es mészkő táblával kell megjelölni, amelynek elkészítéséről az Önkormányzat gondoskodik. Ezen kívül jóval szigorúbb szabályok vonatkoznak rá, az épület nem bontható el, kivéve közvetlen életveszély elhárítása esetén, nem végezhető olyan beavatkozás, ami teljes vagy részleges megsemmisülést, megrongálást, átalakítást, eredményez. A rendelet tartalmazza továbbá azt is, hogy a mindenkori költségvetési rendeletben biztosított keretek között a helyi védettség alatt álló épületek támogatásban részesülnek. További részletszabályokat az önkormányzati rendelet 9. §-a tartalmaz.

Kéri a bizottság tagjait, hogy e mentén kezdjenek el gondolkodni és a következő alkalommal vitassák meg az elképzeléseket, javaslatokat. Ezzel párhuzamosan egy társadalmi párbeszédet is szeretne indítani, amely felhívja a figyelmet az Értéktár Bizottság munkájára.

A következő ülésen beszélnének a helyi védettséggel kapcsolatban felmerült kérdésekről, valamint a szellemi és épített örökséggel kapcsolatos javaslatokról, amelyet kéri, hogy előzetesen Bóka Lászlónak küldjenek meg, majd a beérkezett javaslatokat kiküldik a tagok részére.

dr. Gyöngyösi-Tóth Gabriella jelzi, hogy a Szervezeti és Működési Szabályzat tervezetének értelmében az ertektar@erzsebetvaros.hu címre kell a javaslatokat megküldeni a Polgármesternek címezve, amennyiben ezt hivatalos javaslatként kívánják tárgyalni az Értéktárba történő felvétel céljából.

Szücs Balázs elmondja, hogy ezt egyelőre egy belső egyeztetés formájában tárgyalnák és szükséges javaslat formájában terjesztenék a Polgármester felé.

Gergely József elmondja, hogy véleménye szerint a nyilvánossághoz kellene fordulni annak érdekében, hogy minél több ember magának érezze ezt a feladatot, tehát Erzsébetváros lakóit kellene megszólítani, tegyenek ők is javaslatot, amelyhez a bizottság segítséget nyújthatna. Megemlíti, hogy az Önkormányzat régi honlapján szerepelt a kerület múltjáról egy nagyobb összeállítás (Erzsébetváros története, hírességei, nevezetességei), amit jó lenne a jelenlegi honlapon is megjeleníteni, amennyiben ez az anyag még elérhető. Továbbá ismételt elmondja, hogy az Önkormányzat korábban hozott egy döntést arról, hogy azokban az utcákban, amelyet egy személyről neveztek el, az utca első házán szerepeljen egy rövid leírás az adott személyről. Érdeemes lenne ezt a korábbi döntést is végrehajtani.

Sári Judit hozzáteszi, hogy a régi honlapon szereplő tartalmak ugyan meg vannak, de ömlesztett formában, nem beazonosítható módon, ott egyenként lehet keresgélni.

Gergely József elmondja, hogy archiv.org oldalon van olyan lekérdezési lehetőség, ami az önkormányzat honlapjának adott időpontban fennálló állapotát mutatja, onnan lementhetőek az adatok.

Szücs Balázs jelzi, hogy az Értéktár Bizottságnak lesz külön „box”-a az önkormányzati honlapon, ahova felkerülhetnek a különböző dokumentumok, felhívások.

N. Kósa Judit véleménye az, hogy körültekintően kell eljárni abban, hogy mit javasolnak helyi védettség alá helyezni, mert ha a lakosok akarata ellenére történik mindez, könnyen lehet, hogy megkezdődik az épület pusztulása. Az esetleges anyagi támogatáson túl, meg kell mutatniuk a tulajdonosoknak azt is, hogy milyen előnyökkel járhat, ha az épület, amiben laknak helyi védettség alá kerül. Proaktívan kell fellépni a javaslatok megtétele során, egyfajta cselekvési tervet is kell készíteni arra vonatkozóan, hogy miben tudnak segíteni a lakosoknak a védetté nyilvánítást követően.

Sajti Zsuzsanna elmondja, hogy az értéktár és a helyi településképi érték védelme elkülönül egymástól, más-más folyamat. Amennyiben ez utóbbira tenne a bizottság javaslatot, számolni kell annak következményeivel is, tehát mindenképpen felelősségteljesen kell a javaslatot megtenni. Úgy lenne célszerű az önkormányzatnak döntést hozni a helyi védetté nyilvánításról, hogy költséget is rendel hozzá és támogatja az ott lakókat. De úgy értelmezi, hogy az Értéktár Bizottság feladata nem erről kell, hogy szóljon. Talán a Főépítész Iroda tud majd javaslatot mondani arra vonatkozóan, hogy milyen körben kellene a helyi védetté nyilvánítást kezdeményezni.

Szücs Balázs egyetért az elhangzottakkal, de úgy gondolja, hogy lépésről-lépésre érdemes haladni. Úgy gondolja, hogy elsődlegesen helyi védettség alá kell helyezni bizonyos épületeket. Azért lenne fontos felkutatni ezeket az épületeket, hogy időben felismerhető legyen, ha a szabályozást esetleg szükséges módosítani kell, vagy szükséges-e olyan újabb szabályozások, módszerek meghonosítása, ami a cél megvalósítását segíti.

N. Kósa Judit kérdése, hogy nem lehetne egy másfajta platformra is helyezni a bizottság munkáját, amely egyfajta tanácsadó szerep lenne abban, hogy egy helyi védettség alatt álló épülettel kapcsolatban mit lehet tenni és mit nem, mi a megóvandó.

Dombi Gábor úgy gondolja, hogy amikről most beszélnek, abból már nagyon sok minden elkészült, csak össze kellene kapcsolni őket, tehát kellene egy térképes adatbázis arról, hogy mi és miért jelent értéket a kerület számára, tehát le kellene tenni az alapokat. Véleménye szerint a bizottságnak össze kellene állítania egy ilyen adatbázist az értékekről, térképes megjelenítéssel (pl. Csillagos Házak). Egy ilyen adatbázis létrehozása komolyabb szoftveres feltételeket kíván meg, tehát távlati célként érdemes lenne erre forrást teremteni. Ezt követően lehetne megszólítani a lakosokat, például oly módon hogy a mesélik el a házuk történetét.

Emellett a szellemi és épített örökség mellett fontosnak tartja az Erzsébetvároshoz köthető tárgyi örökséget is (például: jelvénytár, Hazai és Külföldi Tudósítás c. újság), illetve a hagyatékot is, amelynek feldolgozása szintén egy fontos feladat lenne, példaként említi Fehér Klára és Nemes László hagyatékát, amely a kerület tulajdona.

Véleménye szerint nagyon a kezdeti szakaszban vannak ahhoz, hogy javaslatokkal álljanak elő a következő ülésre.

Szücs Balázs jelzi, hogy a javaslatokat egyelőre belső egyeztetésre szánja, de fontos hogy a bizottság elinduljon egy úton.

Bóka László elmondja, hogy a lathatatlan.ovas.hu oldalon lehet megnézni azokat az épületeket, amelyet Dombi Gábor említett, továbbá Fehér Klára hagyatékával kapcsolatban Bakonyi Karola tudna segíteni.

Lugosi András véleménye szerint egy hagyaték átvétele szintén feladattal és felelősséggel jár, egy Helytörténeti Gyűjtemény megfelelő lehetne ezek gondozására. Úgy gondolja azonban, hogy mindent nem fog tudni elbírní ez a Bizottság.

Szücs Balázs elmondja, hogy a kerületvezetés céljai között szerepel egy Helytörténeti Múzeum szellemi és szakmai alapjainak a letétele.

Sári Judit úgy látja, hogy a bizottságnak hiánypótló szerepe van, az elhangzott javaslatok mind hozzátesznek valamit a munkához. A jól szervezett kommunikáció alapja a stabilitás, ezért fontos lenne megalapozni azt a munkát, amit folytatni szeretnének. Ezért meg kellene osztani egymással a rendelkezésre álló dokumentumokat, egy belső adattárat, háttér információ tárat kellene létrehozni, amiből dolgozni tudnak.

Sajti Zsuzsanna hozzászói, hogy a kerületi településképvédelmi rendeletnek tartalmaznia kell egy kerületi értéktérképet, legalább az alátámasztó anyagok között, amely szintén hasznos lehet. Elmondja továbbá, hogy a fővárosi védettség azért működik jól, mert van egy jól működő támogatási rendszerük.

Lugosi András elmondja, hogy létezik egy folyamatosan bővülő informatikai adatbázis ez a Budapesti Időgép, amelynek kezelésében a Fővárosi Levéltár is részt vesz. Ehhez a VII. kerület is hozzá tudna járulni adatokkal. Fontosnak tartja a helyi védettséggel rendelkező épületek bővítését, ami egyrésztől kifelé is azt mutatja, hogy a kerületnek fontos az épített öröksége, másrésztől az itt lakók figyelmét is fel lehet hívni a helyi szubjektív értékekre, amely megvalósulhat akár helyi védettség alá helyezéssel, akár az értéktárba való felvétellel.

Szücs Balázs a napirendi pont zárásaként elmondja, hogy a következő alkalommal Sólyom Benedek főépítész bevonásával beszélne arról; hogy a helyi védettség kérdésében milyen lehetőségeik vannak, illetve elkezdene a szellemi és épített örökségekről beszélni. A következő alkalomra utánané az utcanevekkel kapcsolatos korábbi testületi döntésnek, a honlap korábbi időállapotainak lekérdezéséhez, javaslatot tesz majd kommunikációs tervre, illetve utána néznek az említett hagyatékoknak is.

N. Kósa Judit javasolja egy közös levelezési lista létrehozását, ami segíti a gördülékeny kommunikációt.

Dombi Gábor javasolja, hogy az Önkormányzat vitassa meg annak lehetőségét, hogy egy adatbázis alapú önálló kulturális weboldal jöjjön létre, ahol a különböző informatikai adatbázisokat össze lehessen kapcsolni. Ennek alapján elkészíthető lenne a későbbiekben egy Erzsébetvárosi Enciklopédia.

Gergely József véleménye szerint végig kell gondolni azt is, hogy mindabból, ami most elhangzott, minek a megvalósításához van kellő kapacitása és erőforrása az önkormányzatnak, hiszen ha nem is azonnal, de látható időn belül a bizottságnak eredményeket kellene felmutatnia.

Szücs Balázs fontosnak tartaná, hogy elinduljanak az Értéktár Estek is, ahol a bizottság egy-egy tagja, meghívott vendégei részvételével helytörténeti jellegű estéket tartanának, amelyek szintén elháltak az utóbbi időben. Ezzel is elősegítve a terület minél szélesebb társadalmi körben való népszerűsítését. A Bizottság a következő ülését 2021. december 15-én 15 órai kezdettel tervezi megtartani, kéri a Bizottság tagjait, hogy december 8-áig küldjék meg előzetes javaslataikat.

2. Az Értéktár Bizottság működésével kapcsolatos kérdések, felvetések megvitatása

dr. Gyöngyösi-Tóth Gabriella tájékoztatja a Bizottság tagjait, hogy a Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatáról a Művelődési, Kulturális és Szociális Bizottság 2021. november 5-ei ülésén fog dönteni. Az előzetesen kiküldött tervezetre érkezett Dombi Gábortól egy észrevétel, miszerint az SZMSZ nem tartalmazta konkrétan a bizottság tagjainak jogait. Erre vonatkozóan elmondja, hogy a III. pont valóban nem sorolja fel ezeket tételesen, de „A Bizottság ülésének nyilvánossága, az ülés levezetése, a tanácskozás rendje” című fejezetben találhatóak a bizottság tagjaira vonatkozó jogok (pl. zárt ülés összehívását kezdeményezheti, a tagok 2/3-ának javaslatára az elnöknek össze kell hívnia az ülést). Emellett a III. pont kiegészítésre kerül még azzal, hogy a Bizottsághoz beérkezett javaslatokat a tagoknak joga van megvizsgálni, ahhoz észrevételt tehetnek, szavazati joggal rendelkeznek, illetve munkájukhoz adminisztratív segítséget igényelhetnek a hivatal munkatársaitól. Amennyiben ez a tagok részéről elfogadható, e kiegészítéssel terjesztik a Művelődési, Kulturális és Szociális Bizottság elé.

A Bizottság elnöke az ülést 16 óra 40 perckor lezárta.

- kmf -

Szücs Balázs s.k.
a bizottság elnöke

Nyári Petra
jegyzőkönyvvezető

